

Київ, 19.08.2016

ФУНДАЦІЯ «ВІДКРИТИЙ ДІАЛОГ» ТА АСОЦІАЦІЯ ПРАВНИКІВ ПРЕЗЕНТУВАЛИ ЗВІТ ПРО ТРИВАЛЕ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ В УКРАЇНІ

18.08.2016 Фундація «Відкритий Діалог» та Асоціація правників України представили фінальні результати дослідження під назвою **«Роки за ґратами без вироку: тривале тримання під вартою в Україні внаслідок порушення розумних строків кримінального провадження»**¹. Звіт підготовлений з урахуванням коментарів адвокатів, громадських організацій та представників органів влади, які раніше взяли участь в обговоренні попередніх результатів дослідження².

На презентації звіту було присутньо 40 осіб. Серед них – представники посольств Бельгії, Норвегії, Польщі; по представнику від Міністерства юстиції, Генеральної прокуратури, Інституту економіко-правових досліджень, Freie Universität Berlin; члени Асоціації правників України, зокрема члени адвокатських об'єднань «Аріо», «Соколовський і партнери», «Солодко і партнери», «Алексеев, Боярчук та партнери», «Скляренко, Сидоренко и партнери», «Інвікта», БДО, Arzinger, Averlex, Smartsolutions, Status; юристи державних та приватних компаній.

Аналітик Фундації «Відкритий Діалог» та один із авторів дослідження **Катерина Савченко** звернула увагу аудиторії на те, що в 2014 році в Україні 4500 кримінальних проваджень розглядалися судами у строк від 6 місяців до 1 року, а 3030 проваджень розглядалися понад 1 рік. За останні два роки зросла кількість справ, які не були розглянуті місцевими судами у строк понад 6 місяців (у 2015 році налічувалося 10037 таких справ).

«Найбільше страждають від цього ті, кого тримають під вартою. Станом на 01.04.2016, 538 осіб утримувалися в СІЗО від 1 до 2 років, а 420 осіб – понад 2 роки», - зазначила Катерина Савченко. Зокрема, у звіті³ Фундації «Відкритий Діалог» та Асоціації правників України описані справи осіб, яких тримали або тримають в СІЗО протягом кількох років (в окремих випадках – 8 і 10 років), при цьому у цих справах зафіксовані грубі порушення з боку слідства.

Катерина Савченко підкреслила, що частка виправдувальних вироків в Україні становить 0,32%, а прокурори відмовляються від обвинувачень у менш ніж у 1% випадків. Ці дані є ілюстрацією проблем обвинувального ухилу у роботі суддів та негласного обов'язку прокурорів за будь-яку ціну добиватися обвинувального вироку.

Адвокат **Сергій Кишенько** підтвердив, що проблема порушень розумних строків кримінального провадження здебільшого лежить у площині роботи прокуратури і судів. Він підкреслив: якщо особу декілька років тримають під вартою, значить, у самому провадженні відсутні належні докази або є інші прогалини. Сергій Кишенько навів приклад зі своєї практики, коли один із

¹ <http://ua.odfoundation.eu/a/7824,roki-za-g-ratami-bez-viroku-trivale-trimannya-pid-vartoyu-v-ukrayini-vnaslidok-porushennya-rozumnih-strokov-kriminalnogo-provadhennya>

² <http://ua.odfoundation.eu/a/7771,eksperti-obgovorili-poperedni-rezultati-doslidzhennya-shchodo-problemi-trivalogo-trimannya-pid-vartoyu-v-ukrayini>

³ <http://ua.odfoundation.eu/a/7824,roki-za-g-ratami-bez-viroku-trivale-trimannya-pid-vartoyu-v-ukrayini-vnaslidok-porushennya-rozumnih-strokov-kriminalnogo-provadhennya>

прокурорів відкрито сказав, що йому «не можна» відмовитися від обвинувачення, а тому він радше перейде працювати в інший відділ і передасть провадження іншому прокурору. *«З одного боку, прокурори будь-якими шляхами добиваються обвинувального вироку, з іншого боку, прокурори повністю ігнорують розслідування випадків катування та інших порушень працівників правоохоронних органів»*, - наголосив Сергій Кишенько.

Крім того, Сергій Кишенько підняв проблему порушення принципу змагальності судами. Інколи судді самі починають викликати свідків чи допитувати їх, хоча це обов'язок прокурора. Для самих суддів підготовка виправдувального вироку вимагає набагато більше зусиль, ніж написання обвинувального вироку. Як зазначив Кишенько, одним із факторів тиску на суддів є відкриття прокурорами кримінальних проваджень за винесення «незручних» (виправдувальних) вироків.

Євгеній Солодко, голова Комітету з кримінального та кримінально-процесуального права Асоціації правників України, констатував безуспішність реформи правосуддя в Україні та саботування даної реформи з боку прокуратури. Він зазначив, що заяви керівників правоохоронних органів щодо «готовності» до реформування насправді є порожніми деклараціями. На думку Солодка, така ситуація суттєво ускладнює боротьбу за дотримання прав людини в Україні.

За словами Солодка, прості громадяни, які стають жертвами цієї системи, опиняються у безвихідній ситуації. Адвокат підкреслив, що багатьом прокурорам не вистачає професіоналізму. Правоохоронні органи не бажають встановлювати об'єктивну картину, а натомість наштовхують підозрюваних і обвинувачених на «угоду зі слідством».

Крім того, на скайп-зв'язок з учасниками конференції вийшов **Олександр Орлов**, громадянин Польщі, якого 4,5 років тримали в одеському СІЗО. Його справа отримала розголос серед польських депутатів і дипломатів, після чого у травні 2016 року Орлов був звільнений на поруки народних депутатів. Орлов розповів про штучне затягування справи, в рамках якої відбулося більше 150 судових засідань, а також про безрезультатність розслідувань його заяв щодо тортур з боку правоохоронних органів.

Євген Грушовець, який був одним із адвокатів Олександра Орлова, підтвердив, що суд неодноразово відхиляв клопотання про зміну запобіжного заходу на непов'язаний із утриманням під вартою, мотивуючи це «відсутністю підстав» для прийняття такого рішення. Євген Грушовець наголошував, що низька якість матеріалів кримінального провадження не давала підстав для тримання Орлова під вартою. *«4,5 років людина перебувала в СІЗО через те, що ні прокурор, ні суд не хотіли об'єктивно оцінити суть самої справи та матеріали справи. Зупиняти цей потяг, який на всіх парах мчить тільки в сторону обвинувачення, дуже тяжко»*, - стверджує Євген Грушовець. Крім того, він окреслив важливу проблему безкарності представників правоохоронних органів, які своїми діями спричиняють затягування розгляду кримінальних проваджень.

Присутні на заході адвокати висловили зацікавленість результатами дослідження, а також наводили численні приклади із власної практики, коли їхніх підзахисних по декілька років тримали чи тримають під вартою. Учасники заходу наголосили на необхідності подальшої роботи по просуванню та імплементації рекомендацій щодо забезпечення права на розумні строки кримінального провадження

Для отримання більш детальної інформації, будь ласка, звертайтеся:

Ігор Савченко – igor.savchenko@odfoundation.eu

Енджей Череп – jedrzej.czerep@odfoundation.eu

Фундація «Відкритий Діалог»